

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ก่อนที่ประเทศไทยจะมีการบัญญัติพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 นั้นในอดีตได้มีการให้ความคุ้มครองความลับตามประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ลักษณะ 11 หมวด 2 ว่าด้วยความผิดฐานเปิดเผยความลับและในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องละเมิดเท่านั้น จึงยังไม่มีประสิทธิภาพอย่างสมบูรณ์และไม่ครอบคลุมถึงสิทธิในความลับทางอุตสาหกรรม ตลอดจนสิทธิในความลับทางธุรกิจอันเป็นส่วนหนึ่งของความลับทางการค้า¹ เมื่อประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกขององค์การการค้าโลก World Trade Organization (: WTO) ประเทศไทยจึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Right: TRIPS) โดยข้อ 39 ของความตกลงทริปส์ ระบุให้ประเทศสมาชิกต้องให้ความคุ้มครองแก่ข้อมูลที่ไม่เปิดเผย (Undisclosed Information) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม ภายใต้ข้อ 10 bis ของอนุสัญญากรุงปารีส (1967) ดังนั้นประเทศไทยจึงได้ตรากฎหมายเฉพาะขึ้นมาเพื่ออนุวัติการให้ เป็นไปตามความตกลง TRIPS ได้แก่พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ซึ่งมีผลบังคับใช้ เป็นกฎหมายวันที่ 22 กรกฎาคม 2545²

กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองความลับทางการค้าในประเทศไทยมีหลักกฎหมายที่สำคัญคือ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ในการคุ้มครองสิ่งที่จัดว่าเป็นความลับทางการค้า ซึ่งข้อมูลการค้านั้นต้องเป็น “ความลับ” ที่มีได้ล่วงรู้เป็นการทั่วไปหรือยังเข้าถึงไม่ได้ในหมู่บุคคลโดยทั่วไปแล้วต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลดังกล่าวและข้อมูลการค้านั้นมีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เนื่องจากเป็นความลับและเป็นข้อมูลที่เจ้าของความลับทางการค้าได้ใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อรักษาไว้เป็นความลับ³ หากบุคคลใดกระทำการที่เป็นการเปิดเผย เอาไป หรือใช้ซึ่งความลับทางการ

¹ ประสพสุข บุญเดช. (2545). กฎหมายคุ้มครองความลับทางการค้าในประเทศไทย. *บทบัญญัติ*. หน้า 7-8.

² ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2559). *ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม. หน้า 20.

³ สาค์นธิธิ งานประดับ. (2558). มาตรการในการคุ้มครองความลับทางการค้าของนายจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน. *วารสารรามคำแหง*. 4(1). หน้า 94.

คำโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของความลับทางการค้า อันมีลักษณะขัดต่อแนวปฏิบัติในเชิงพาณิชย์ที่สุจริตต่อกัน โดยผู้ละเมิดจะต้องรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการขัดต่อแนวปฏิบัติในเชิงพาณิชย์ และเมื่อมีการกระทำอันเป็นการละเมิดเกิดขึ้น ผู้ควบคุมความลับทางการค้า อันได้แก่ เจ้าของความลับทางการค้า ผู้ครอบครอง ควบคุมหรือดูแลรักษาความลับทางการค้า ต้องโทษตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ในมาตรา 33 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดเปิดเผยความลับทางการค้าของผู้อื่นให้เป็นที่ล่วงรู้โดยทั่วไปในประการที่ทำให้ความลับทางการค้านั้น สิ้นสภาพการเป็นความลับทางการค้า โดยเจตนาถ่วงแก้งให้ผู้ควบคุมความลับทางการค้าได้รับความเสียหายในการประกอบธุรกิจ ไม่ว่าจะกระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร การกระจายเสียง หรือการแพร่ภาพ หรือการเปิดเผยด้วยวิธีอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”⁴

การดำเนินคดีความลับทางการค้าในทางอาญาตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ.2545 กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไปใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้นการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า จึงต้องพิจารณาหลักเกณฑ์จากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่การดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ความผิดฐานเปิดเผยความลับทางการค้านั้นเป็นความผิดที่ยอมความได้ ซึ่งเป็นความผิดที่หากมีการกระทำแล้วมีผลกระทบต่อผู้ที่ถูกกระทำโดยตรงเท่านั้น และไม่มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ดังนั้น เมื่อผู้ที่ถูกกระทำไม่ตั้งใจเอาความหรือดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดต่อไปแล้ว รัฐก็ไม่จำเป็นต้องเข้าไปดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดอีกต่อไป ในส่วนอำนาจการสั่งฟ้องของพนักงานอัยการที่กฎหมายให้อำนาจพนักงานอัยการสามารถใช้ดุลพินิจในการสั่งฟ้องคดีหรือไม่สั่งฟ้องคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 แล้ว นั้น แต่กฎหมายของประเทศไทยมิได้มีบทบัญญัติในการให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจใช้วิธีการอื่นแทนการสั่งฟ้องคดีอาญา กล่าวคือ ไม่มีอำนาจสั่งชะลอฟ้องและไม่มีมาตรการวิธีการชะลอฟ้อง ซึ่งการดำเนินคดีความลับทางการค้า เมื่อได้รับสำนวนการสอบสวนมาพิจารณาแล้ว พนักงานอัยการไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการช่วยถ่วงการฟ้องผู้กระทำความผิดได้

มาตรการชะลอฟ้องถือเป็นมาตรการหนึ่งในการถ่วงการฟ้องคดี หรือวิธีการทางเลือกอื่นแทนการฟ้องคดีอาญา โดยเป็นการให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาโดยการกำหนดเงื่อนไข หรือเรียกว่า การชะลอฟ้อง (Deferred Prosecution) และส่วนใหญ่มักนำมาใช้กับคดีที่มีความผิดเล็กน้อย มีลักษณะไม่รุนแรง การชะลอฟ้องจึงเป็นมาตรการหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีความลับทางการค้าเป็นอย่างมาก เนื่องจาก

⁴ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545. มาตรา 33.

มาตรการชะลอฟ้องเป็นมาตรการที่ช่วยลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาล รัฐประหยัคงบประมาณและค่าใช้จ่ายในการคุมขังผู้กระทำความผิด รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้ปกติภายใต้ความควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งไม่เป็นการเสียหายแก่ประวัติ และชื่อเสียงของผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายเองก็ได้รับการเยียวยาอย่างสมควร⁵

ช่วงกลางปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยได้รื้อฟื้นร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้องขึ้นมาใหม่ ด้วยเห็นว่าหากมีการปรับปรุงให้มาตรการชะลอการฟ้องมีความรัดกุมขึ้น จะทำให้สังคมได้รับประโยชน์จากกระบวนการยุติธรรมที่มีทางเลือกในการปฏิบัติกับผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้ต้องหาและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด ซึ่งการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ. บางประการอาจเกิดความไม่เหมาะสมกับการพิจารณาคดีเกี่ยวกับความลับทางการค้า ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาศาสนาการชะลอฟ้องในชั้นพนักงานอัยการกรณีคดีความลับทางการค้า ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขชะลอการฟ้องของพนักงานอัยการในความผิดความลับทางการค้า

ร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ. กำหนดหลักเกณฑ์ที่พนักงานอัยการจะใช้ในการพิจารณาออกคำสั่งชะลอฟ้องได้ ในกรณีคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือคดีที่ได้กระทำโดยประมาท ซึ่งถือเป็นคดีที่ไม่ร้ายแรง โดยผู้ต้องหาไม่เคยได้รับโทษจำคุกหรือพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก กล่าวคือ เป็นการกระทำความผิดครั้งแรก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทความผิดลหุโทษ หรือได้พ้นโทษมาแล้วเกิน 5 ปี ซึ่งจะต้องได้รับความยินยอมโดยสมัครใจจากผู้เสียหายให้มีการชะลอการฟ้อง เว้นแต่จะไม่ปรากฏตัวผู้เสียหาย ส่วนในคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหายนั้น หากพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าควรที่จะมีการชะลอการฟ้องก็สามารถสั่งชะลอฟ้องได้ และอีกสิ่งคือผู้ต้องหาต้องรับว่าได้กระทำการตามข้อเท็จจริงที่ถูกกล่าวหาและยินยอมให้มีการชะลอฟ้อง ซึ่งหลักเกณฑ์ที่กำหนดต้องศึกษาถึงการกระทำความผิดเกี่ยวกับความลับทางการค้า ว่าพนักงานอัยการสามารถนำมาปฏิบัติได้จริงและมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขว่าการกระทำความผิดความลับทางการค้าสมควรมีลักษณะอย่างไรที่รัฐจะตอบสนองต่อผู้กระทำความผิดด้วยมาตรการอื่นๆ นอกเหนือจากการลงโทษจำคุก

ประการที่ 2 การควบคุมการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการกรณีสั่งชะลอการฟ้องมาปรับใช้ในความผิดเกี่ยวกับความลับทางการค้า

⁵ ปกป้อง ศรีสนิท. (2559). *กฎหมายอาญาชั้นสูง : อาชญากรรม ความรับผิด และโทษอาญา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 67.

หากนำหลักเกณฑ์ของการชะลอการฟ้องมาใช้ในความรับผิดชอบเกี่ยวกับความล้มเหลวทางการค้า พนักงานอัยการอาจใช้ดุลพินิจในการนำหลักเกณฑ์การชะลอการฟ้องโดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้เพื่อให้เกิดเป็นแนวทางและมาตรฐานการทำคำสั่งชะลอการฟ้องในคดีอาญาของพนักงานอัยการ ซึ่งการใช้อำนาจดุลพินิจต้องมีกระบวนการที่มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ จึงจำเป็นต้องศึกษาการควบคุมการใช้อำนาจดุลพินิจของพนักงานอัยการ เพราะหากให้อัยการตรวจสอบการชะลอฟ้องภายในตนเองจะส่งผลให้องค์กรที่มีหน้าที่ฟ้องร้องและองค์กรที่มีหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีคดีกลายมาเป็นบุคคลเดียวกัน ระบบคดีอาญาที่ไม่มีการแยกหน้าที่ฟ้องร้องและหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีคดีออกจากกัน ถือเสมือนเป็นการดำเนินคดีอาญาแบบระบบไต่สวน ไม่มีการให้องค์กรในการดำเนินคดีที่ภายนอกเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ การควบคุมการใช้อำนาจดุลพินิจของพนักงานอัยการจึงเป็นเรื่องสำคัญเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเกิดความยุติธรรม

ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนไปด้วยความเที่ยงตรงและยุติธรรม รวมถึงคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ จึงเห็นควรศึกษาถึงมาตรการชะลอฟ้องในความล้มเหลวทางการค้า ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขมาตรการการชะลอฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับความล้มเหลวทางการค้า

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี ข้อกฎหมายเกี่ยวกับการชะลอฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับความล้มเหลวทางการค้า
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการชะลอฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับความล้มเหลวทางการค้าของประเทศไทยกับต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการชะลอฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับความล้มเหลวทางการค้า
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการหาแนวทางในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการชะลอฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับความล้มเหลวทางการค้า

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 มาตรา 14 กำหนดให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ในตัวบทกฎหมายกำหนดให้ใช้วิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 ส่งผลให้การดำเนินคดีความลับทางการค้าขาดมาตรการในการกั้นกรองคดี หรือวิธีการทางเลือกอื่นแทนการฟ้องคดีอาญา เรียกว่า มาตรการชะลอฟ้องคดีความลับทางการค้า ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้เสียหายทำให้ผู้เสียหายขาดการเยียวยาในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขชะลอการฟ้องของพนักงานอัยการมาใช้ในความผิดความลับทางการค้า และการควบคุมการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการกรณีสั่งชะลอการฟ้องมาปรับใช้ในความผิดเกี่ยวกับความลับทางการค้า เพื่อหา มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความคุ้มครองแก่ผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรม

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการชะลอฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับความลับทางการค้า และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ระเบียบว่าด้วยการชะลอการฟ้อง พ.ศ. 2520 ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ร่างพระราชบัญญัติชะลอ ปี 2521 ร่างพระราชบัญญัติชะลอ ปี 2541 ร่างพระราชบัญญัติชะลอ ปี 2551 ฟ้องมาตรการทางกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการชะลอฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับความลับทางการค้า ได้แก่ สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น เพื่อแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการชะลอฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับความลับทางการค้าให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาสารนิพนธ์ เป็นการใช้วิธีการวิจัยเอกสาร(Documentary Research) เป็นหลัก ในการค้นคว้าโดยทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศจากหนังสือ วารสาร ตัวบทกฎหมาย บทความ ตลอดจนคำพิพากษา คำวินิจฉัย ข้อหารือ เพื่อวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการชะลอฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับความลับทางการค้า

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการชะลอฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับความลับทางการค้า
2. ทำให้ทราบการเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการชะลอฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับความลับทางการค้าของประเทศไทยกับต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบการวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการชะลอฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับความลับทางการค้า
4. ทำให้ทราบในการเสนอแนะกฎหมายเกี่ยวกับการชะลอฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับความลับทางการค้า

1.7 นิยามศัพท์

ชะลอฟ้องในคดีความลับทางการค้า หมายความว่า การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการที่จะสั่งไม่ฟ้องในคดีความลับทางการค้า เพื่อลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่การพิจารณาของศาลและรักษาความลับทางการค้า